

NIEUWS PAS

Natuur onvoldoende beschermd tegen overheid – Raad van State zet streep door stikstofbeleid

De kwetsbare natuur in Nederland is onvoldoende beschermd tegen de overheid. De huidige vergunningsprocedure voor onder meer stallen, snelwegen en industrie geeft te weinig zekerheid over de hoeveelheid schadelijke stikstof die in de natuur terecht komt. Reden voor de Raad van State om woensdag een streep te zetten door het beoordelingssysteem Programma Aanpak Stikstof (PAS).

Pieter Hotse Smit 29 mei 2019, 12:12

Boerenbedrijf aan de rand van natuurgebied De Peel. Beeld Marcel van den Bergh

De uitspraak raakt tal van bouwprojecten in de buurt van natuurgebieden. Behalve de veehouderijzaken die woensdag werden behandeld en waarvan de vergunningen werden vernietigd, lopen er nog 180 procedures bij de hoogste bestuursrechter. Die wachten vrijwel zeker eenzelfde lot, net als de honderden zaken die tot deze uitspraak bij lagere rechters zijn aangehouden. Naast boerenprojecten zijn onder meer de verbreding van de A27 bij Amelisweerd en de uitbreiding van het industrieterrein in de Eemshaven vanwege de toekomstige stikstofuitstoot aangevochten.

Sinds 2015 krijgen activiteiten waarbij stikstof vrijkomt een vergunning op basis van het PAS als zij in de toekomst ook maatregelen treffen om de nadelige gevolgen van stikstof op natuurgebieden te verminderen. Bijvoorbeeld door luchtwassers in stallen of het afplaggen van stikstof in de natuur. 'Zo'n toestemming vooraf mag niet (meer)', oordeelde de Raad van State, omdat de positieve effecten van de maatregelen niet vaststaan.

Goed nieuws voor de natuurliefhebbers die hoopten op deze uitkomst, maar dit betekent ook dat de afgelopen vier jaar duizenden vergunningen zijn verleend op basis van een systeem dat te weinig bescherming bood aan de kwetsbare Natura-2000-gebieden. De meesten zijn onherroepelijk en blijven overeind, ondanks dat de methodiek van het PAS niet deugt. Toch ziet Johan Vollenbroek, die met zijn Mobilisation for the Environment de zaken aanspande waarover woensdag uitspraak werd gedaan, kansen om meer stikstofactiviteiten van de baan te krijgen.

‘Tal van projecten hoefden op basis van het PAS geen natuurvergunning aan te vragen’, zegt hij. ‘Deze zogenoemde meldingen vallen weg nu is geoordeeld dat het PAS niet deugt.’ Vollenbroek zegt daarom binnenkort nieuwe zaken te zullen starten.

Stikstof schadelijk

Stikstofdampen komen als ammoniak vrij uit onder meer dierlijke mest. Als die in te grote hoeveelheden neerdalen op natuurgebieden, stimuleert de meststof de groei van woekeraars als brandnetels en bramen ten koste van kwetsbare soorten. Zo'n driekwart van de Natura-2000-gebieden in Nederland heeft hier last van, met name vanwege de intensieve veehouderij.

Het PAS werd in 2015 ingevoerd om economische ontwikkeling mogelijk te maken én stikstof terug te dringen. Voor iedere eenheid stikstof die werd gereduceerd in Nederland, werd een halve eenheid nieuwe uitstoot van stikstof toegestaan. [Het Europese Hof van Justitie maakte in november al bezwaar](#) tegen het principe dat de reductie in het PAS is gebaseerd op beloftes, wat in strijd is met de Europese habitatrichtlijn.

Vanwege de uitspraak van het Hof had Ralph Frins, die aan de Radboud Universiteit Nijmegen promoveerde op het PAS, niet anders verwacht dan dat de onderbouwing van het programma de toets der kritiek niet zou doorstaan. ‘De uitspraak van de Raad van State maakt duidelijk dat het PAS te veel voor de muziek uitloopt, omdat de toekomstige positieve effecten niet wetenschappelijk vast stonden.’

Volgens Greenpeace is de uitspraak baanbrekend en onderstreept die de hoognodige omslag die nodig is in de veeteelt in Nederland. 'Nu moet eerst gewerkt worden aan minder stikstofvervuiling van Nederlandse natuurgebieden, voordat besloten wordt over nieuwe plannen die nog meer vervuiling teweeg brengen', zegt Herman van Bekkem, campagneleider bij Greenpeace Nederland. 'De beste maatregel daarvoor is de veestapel in ons land drastisch inkrimpen. Dit is niet alleen goed voor de natuur, maar ook voor het klimaat en de gezondheid van mensen.'

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit concludeert dat vergunningen voortaan niet meer verleend kunnen worden op basis van het PAS, maar onderzoekt nog hoe voortaan te werk zal worden gegaan. Een ding is zeker volgens het ministerie: 'Deze duidelijke uitspraak van de RvS raakt iedereen die vergunningsaanvragen heeft lopen'.